

לכבוד שבת קדש - פרשת אמור - יום העצמאות תשפ"ב

וזהב הארץ ההיא טוב - זו תלמודה של א"י

דף שבועי לעיסוק בסוגיות ארץ ישראליות - נכתב ע"י חגי צמיר

לאירועים המתוארים בו. בתחילת הספר מצויים קטעים שנוספו על ידי עורך מאוחר. ביניהם, שתי אגרות מרגשות המופנות מיהודי ירושלים ליהודי מצרים ההלניסטית הנקראים להצטרף לחגיגת טיהור המקדש שנקבעה מדי שנה בכ"ה בכסלו - חג החנוכה.

פרופ' דניאל שורץ הגיע למסקנה שעורך ירושלמי הוסיף את שתי האגרות בשנת 142 לפנה"ס. אגרות שנועדו להסבר מהותו של חג החנוכה עבור נמעני האגרות במצרים. וכך מופיע באגרות: **וְחֻגֹתֵם אוֹתוֹ כִּימֵי חַג הַסִּכּוֹת, וְכִיּוֹם אֲשֶׁר מָצָא בוֹ נַחְמִיָּה אֶת אֵשׁ הַקֹּדֶשׁ בְּשׂוּבוֹ לְבֵנוֹת אֶת הַמִּקְדָּשׁ וְאֶת הַמִּזְבֵּחַ, וַיִּקְרַב עָלָיו עוֹלוֹת וּזְבָחִים לְאֱלֹהִים. כִּי כֹאֲשֶׁר הִגְלוּ אֲבוֹתֵינוּ אֶרֶץ פָּרַס, לְקַחוּ הַכֹּהֲנִים הַקְּדוֹשִׁים אֶת הָאֵשׁ בְּסֵתֵר מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ, וַיִּטְמְנוּ אוֹתָהּ בְּשׂוּחָה עִמָּקָה וַיִּבְשָׂה לְשׂוּמְרָהּ, וְלֹא יָדַע אִישׁ אֶת מְקוֹמָהּ.**

וְיִהי מִקֵּץ יָמִים רַבִּים, בְּנִטּוֹת ה' אֶת חֲסִדוֹ עָלֵינוּ, וְהַמֶּלֶךְ שָׁלַח אֶת נַחְמִיָּה יְרוּשָׁלַיִמָה. וַיִּקַּח מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים אֲשֶׁר טָמְנוּ אֶת הָאֵשׁ, וַיִּשְׁלַחֵם לְבַקְשָׁה. אוֹלָם כֹּאֲשֶׁר הִגְדוּ לָנוּ לֹא מָצָאוּ אֶת הָאֵשׁ, כִּי אִם מִים קְפוּאִים (עֲכוּרִים) מָצָאוּ תַחְמִיָּה, וַיִּצוּ נַחְמִיָּה לְשֹׂאב אֶת הַמַּיִם וּלְהִבְיָאֵם. וַיְהִי בְּהַקְרִיבֵם אֶת קַרְבָּן ה', וַיִּצוּ אוֹתָם לְזַרֵּק מִן הַמַּיִם עַל הָעֵצִים וְעַל הַקַּרְבָּן אֲשֶׁר עַל הַמִּזְבֵּחַ, וַיַּעֲשׂוּ כֵן. אַחֲרֵי כֵלּוֹתָם, וְהִשְׁמַעַשׂ יָצָאָה עַל הָאָרֶץ, וְהָעֵבִים נְפֹצוּ, וְהָנָה אֵשׁ אֶלְקִים מִתְּלַקַּחַת בְּקַרְבָּן, וַיִּשְׁתַּחֲוּם כָּל הָעָם מִסָּבִיב. וַיִּפְּלוּ הַכֹּהֲנִים וְכָל הָעָם וַיִּשְׁתַּחֲוּ, עַד כִּי אוֹכַל הַקַּרְבָּן. יַחְפְּלֵל יוֹנָתָן אֶל ה', וְנַחְמִיָּה וְכָל הָעָם עָנוּ אַחֲרָיו וַיֹּאמְרוּ. . . כִּכְלוֹתָם לְהַתְחַנֵּן, וַיִּשְׁרִרוּ הַכֹּהֲנִים בְּהִלָּל וְהוֹדוֹת לָה'. וַיְהִי כִּי אָכַל הַקַּרְבָּן, וַיִּצוּ נַחְמִיָּה לְצַקֵּת אֶת הַמַּיִם הַנוֹתְרִים עַל הָרֶצְפָּה, וְתִלְהַט לְהִבָּה וְתִבְלַע אוֹתָהּ הָאֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ. . . וְגַם נִמְצָא כְּתוּב בְּסִפְרֵים, כִּי יִרְמִיָּהוּ הִנְבִּיא צִוָּה לְגוֹלִים לְקַחַת אֶת הָאֵשׁ וּלְטַמְנָהּ כֹּאֲשֶׁר אָמְרוּ.

האיגרת מספרת לנו על מסורת שהיתה קיימת בידיהם ולפיה כאשר גלה ירמיהו עם חורבן בית ראשון, הוא ציווה לכהנים לקחת מאש המזבח ולהחביאה במקום מסתור, במערה שבהר נבו, עד אשר יבואו ימי הגאולה ויאפשרו להצית מחדש את הגחלת הקדומה. כאשר הגיעה עת פקידה בימי שיבת ציון, שיגר נחמיה את צאצאי הכהנים הנזכרים להביא את האש, אולם לרוע המזל האש כבתה, ולא נמצאו במקום אלא מים עכורים. נחמיה ציווה על הכהנים להביא את המים האמורים ולשפוך אותם על גבי העצים בזמן קידוש המזבח המתחדש. כאשר עשו זאת, פרצה באופן פלאי אש גדולה

פרשת השבוע שלנו עוסקת בענייני קרבנות, עבודת הכהנים ומועדות. אחד הקרבנות המזכירים בפרשה הוא קרבן תודה. **וְכִי תִזְבְּחוּ זֶבַח תּוֹדָה לַה', לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ.** קרבן תודה מובא לא כחובה - אלא כאשר אדם רוצה, לְרִצְוֹנְכֶם.

דמות אחת בתנ"ך נקשרת באופן מובהק להבאת תודה - נחמיה, בתחילת ימי בית שני. נחמיה נשלח כפחה על יהודה מטעם המלך הפרסי, וכאשר הגיע לירושלים חבר לעזרא הסופר - ראש חכמי בבל שהגיע כבר 14 שנים לפניו. יחד, הם מבצעים שורה של רפורמות, שינויים ותיקון תקנות המשפיעים על העם היהודי עד היום. בין שאר הדברים עשה הוא מחדש את עבודת המקדש, משפץ את חומות ירושלים ועוד. והנה, כאשר הסתיימה בניית חומת ירושלים מתאר התנ"ך את האירוע הבא: **וּבַחֲנֻכַּת הוֹמַת יְרוּשָׁלַם בִּקְשׂוֹ אֶת־הַלְוִיִם מִכָּל־מְקוֹמֹתָם לְהִבְיָאֵם לְיְרוּשָׁלַם לַעֲשׂוֹת חֲנֻכָּה וּשְׂמִיחָה וּבְתוֹדוֹת וּבְשִׁיר מְצֻלְתִים נְבָלִים וּבְכַנְרֹת: וַיֵּאָסְפוּ בְנֵי הַמְּשָׁרְרִים וּמִן־הַכֹּהֲנִים סְבִיבוֹת יְרוּשָׁלַם. . . וַיִּטְהָרוּ הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִם וַיִּטְהָרוּ אֶת־הָעָם וְאֶת־הַשְּׂעָרִים וְאֶת־הַחוֹמָה: וְאֶעֱלֶה אֶת־שְׂרֵי יְהוּדָה מֵעַל לְחוֹמָה וְאֶעֱמִידָה שְׁתֵּי תוֹרֹת גְּדוֹלֹת (נחמיה פרק יב: כז-לא). מתוארת תהלוכה גדולה המורכבת משתי קבוצות ההולכות זו מול זו ומקיפות את חומות ירושלים, ובראשם שתי תודות. על מה ולמה שתי תודות? הרי קרבן תודה הוא על הבעת תודה לקב"ה במקרה של הצלה או סיוע משמים. מספיקה אם כן תודה אחת, ומדוע צריך שתי תודות?**

לא רק זאת, אלא חז"ל ראו במעשהו של נחמיה הנחיה לדורות וכך מופיע במשנה (שבועות פ"ב מ"ב): **שֵׁאִין מוֹסִיפִין עַל הָעִיר וְעַל הָעוֹזְרוֹת אֲלֵא בַמֶּלֶךְ וּנְבִיא וְאוֹרִים וְתוֹמִים וּבְסוֹהַדְרִין שֶׁל שְׁבַעִים וְאֶחָד וּבִשְׁתֵּי תוֹדוֹת וּבִשְׁרֵי וּבֵית דִּין מְהַלְכִין וּשְׁתֵּי תוֹדוֹת אַחֲרֵיהֶם.** כלומר בכל מעשה בו בני האדם מוסיפים על הקודש (העיר והעזרות) עליהם להביא שתי תודות. ושוב נשאלת השאלה: וכי לא מספיקה תודה אחת? ננסה להציע כאן הצעה שאולי גם תקשר אותנו ליום העצמאות ומשמעותו. אך כדי להבין את מעשהו של נחמיה, ואת הסיבה לבחירת חז"ל בטקס זה כמודל ובסיס לטקסים נוספים, עלינו לנסות להיכנס לתודעתם של בני התקופה - בני ימי הבית השני. כדי להבין מעט יותר נתבונן בספר מקבים ב' - העוסק באירועים שקדמו למרד החשמונאים, ובתולדות המרד בימי יהודה המקבי עד לניצחוננו על המצביא ניקנור בשנת 161 לפנה"ס. על החוקרים מוסכם שהספר נכתב ביוונית בידי יהודי במצרים ההלניסטית סמוך

שהפליאה את כל הרואים. מחבר האיגרות מקשר במפורש את האירוע הזה לאש שירדה מן השמים בימי חנוכת המשכן בזמן משה (ויקרא ט, כד) ולאש שירדה מן השמים בחנוכת המקדש בימי שלמה (דה"י ב, ז, א). ירידת האש מן השמים ורציפות האש מהוות אישור שמימי להשראת השכינה במקדש. אך כאן לא מסתיים הסיפור. לאחר שפרצה האש הגדולה ציווה נחמיה לשפוך את שארית המים על אבנים גדולות בסמוך למזבח. מאבנים אלו פרצה שוב להבה, שבלעה אל תוכה את האש שעל המזבח. סיפור מדהים ומסורת מרשימה. אך מה עומד בבסיס המסורת הזו ?

לצורך הפעלת המקדש והמזבח יש צורך באש תמיד. אש זו נגנזה על ידי ירמיהו הנביא שדאג לכך שתהיה להם אש לכשיבנה הבית השני. אלא שכדי להגיע לאש זו, אין צורך להמתין לירידת אש מהשמים כמו במשכן או בבית ראשון. כאן, אנו נדרשים לאנשים שיצאו מירושלים, ילכו לחפש את אותה אש ויביאו אותה לירושלים. אלא שהאש הזו כבתה, ולכאורה אי אפשר לחדש את עבודת המקדש. אלא שכאן מגיע החידוש הגדול. נחמיה לוקח את המים שהובאו ממקום האש הקדומה, שופך אותם על המזבח ועל העצים, וזו מתחברת לאש היורדת מהשמים ומאשרת שאכן זו האש הקדומה המביאה להשראת שכינה במקדש.

ההמשך כאמור עד יותר מדהים. לאחר שפרצה האש הגדולה ציווה נחמיה לשפוך את שארית המים על אבנים גדולות בסמוך למזבח. מאבנים אלו פרצה שוב להבה, שבלעה אל תוכה את האש שעל המזבח. בכך מבטא נחמיה שהאש שלנו, האש שהיא לא על המזבח, היא על האבנים שאנחנו בנינו, בולעת את האש שעל המזבח. נס האש היוצאת מן האבנים הוא נס שמובנו המובהק הוא אישור שמימי למעשה האנושי. בכך אולי הסבר לשתי התודות של נחמיה. תודה אחת היא על עצם חידוש העבודה במקדש, על בניית החומה ועל חידוש היישוב היהודי בירושלים על כל משמעויותיו. ניתן להציע שהתודה השניה היא על כך שהקב"ה מאשר בעצם, שללא מעשי בני האדם, ללא האש שהלכו לחפש ולהביא, ללא המים שנשפכו על המזבח – מים שהפכו לאש כמו אצל אליהו, אין השראת שכינה.

השראת שכינה היא לא במעשה הנס השמימי, אלא בהכרה שמעשי בני האדם הם היוצרים את הנס. נס האש השמימית הוא החיוך האלוקי המאשר לאדם ולעם את הארת הפנים המזכה את העם בתודעה שמעשיו נכוחים ורצויים לפני ה'. זו אולי הסיבה בגללה חז"ל בחרו במודל זה כדי לקיים את הטקס של הרחבת שטח העיר והעזרות. פעולה שבמובהק מגדירה פעילות של בני האדם, שגורמת לקדושה יתירה

להתרחש. השטח שבני אדם החליטו עליו, יהפוך להיות קודש. פעילות אנושית שמתאשרת על ידי שמים, ומוצאת את ביטויה בטקס שתי התודות של נחמיה.

כך גם יש אולי להבין את כתיבת האגרות המסבירות ליהודי מצרים את מהות מרד החשמונאים, טיהור המקדש וחג החנוכה. אנחנו, מסבירים החשמונאים, משתמשים במסורת סיפור נחמיה כדי להוכיח כי במעשינו אנו מביאים את השראת השכינה למקדש ולירושלים. אנחנו לא יושבים ומחכים לגאולה פסיבית, אלא מניפים את נס המרד, ומביאים את הקב"ה אל תוך העולם.

ואולי כך יש להבין גם את המילים בשירו של אהרן זאב שנכתב בשנות ה - 30 של המאה ה - 20, "אנו נושאים לפידיים". אין כאן התנערות מן הציפיה הפסיבית למשיח ניסי, אלא יש כאן בקשה ותקווה ל"נס האש" המבטאת ערגה סמויה לגילוי הרוח המשיחית בתוך המפעל והמעש הציוני עצמו.

**אנו נושאים לפידיים / בלילות אפלים
זורחים השבילים מתחת רגלינו
ומי אשר לב לו, הצמא לאור
ישא את עיניו ולבו אלינו / לאור ויבוא!**

*

**נס לא קרה לנו / פך שמן לא מצאנו
לעמק הלכנו, ההרה עלינו
מעינות האורות / הגנוזים גילינו**

נס לא קרה לנו, האש לא ירדה משמים בימי נחמיה. היו צריכים ללכת לעמק (הירדן) ולעלות להר (נבו), ושם מצאו את מעיינות האורות הגנוזים, את האש שכבתה והפכה למים. ובזכות מעשיו של נחמיה, הגיעה השראת שכינה משמים ואישרה כי עלינו לעשות, כדי שתהיה הארת פנים והשראת שכינה.

ואולי גם לכך התכוון אלתרמן במגש הכסף :

**והארץ תשקוט, עין שמיים אודמת
תעמעם לאיטה על גבולות עשנים,
ואומה תעמוד - קרועת לב אך נושמת
לקבל את הנס, האחד, אין שני...**

הנס של השראת שכינה בעם ישראל באה רק אחרי שאנו עושים את המאמץ מצידנו. מדינת ישראל, ראשית צמיחת גאולתנו, בשנת ה - 74 מוכיחה לעולם כולו, כי אנו עושים את המעשים, ומביאים את הקב"ה אל תוך העולם. השראת שכינה במובנה העליון - **מי ייתן ונהיה ראויים.**

=====

בברכת שבת שלום ומבורך - חגי עמיצור

לקבלת הדף במייל היכנסו לקישור <https://lp.vp4.me/fw3x>

לכבוד שבת קדש - פרשת אמור - יום העצמאות תשפ"ב

וזהב הארץ ההיא טוב - זו תלמודה של א"י

דף שבועי לעיסוק בסוגיות ארץ ישראליות - נכתב ע"י חגי צמיר

אבל לא רק אופיו הנוח של גדעון שלח עמד מאחורי ההיתכנות להקמת בית כנסת, ביישוב שבו לא התפללו במניין למעלה מ-80 שנים. פרויקט ההרחבה המפורסם השוטף את הקיבוצים, שבמסגרתו מוקמות שכונות חדשות בשטחי הקיבוץ - חדר את הקרום הייחודי של המוסד הישראלי המפואר, והשפיע באופן מהותי על אופיו של המקום. לא מעט שינויים תרבותיים הגיעו בעקבותיו, ובניית בית הכנסת היא רק אחד מהם.

אחד התומכים הנלהבים בפרויקט ההרחבה היה גדעון שלח עצמו. אל מול החששות מ"רוח אחרת" שעלולה לפגוע במורשתו ובתרבותו הייחודית של הקיבוץ, טען שלח כי ללא ההרחבה ינטוש הדור הצעיר את הקיבוץ, והוא יהפוך ל"מוסד גריאטרי", כלשונו.

"חששנו שזה ישנה את אורח החיים", הוא אומר, "אך כעבור מספר שנים הבנו כי היה זה אך לטובה. מערכת החינוך צמחה, שמחת חיים נוספה לקהילה, וכיום אין אפשרות להשיג אף דונם אדמה אצלנו, לא בקיבוץ ולא בהרחבה".

במהלך הבדיקות שנעשו לפני שנפל הפור, ביקר שלח ביישובי בנימין כמו עפרה ובית אל, והתרשם מהחומר האנושי שפגש: "אנחנו שייכים לתק"ם, אנחנו שמאל, ולמרות זאת חלמתי שמשפחות מהיישובים הללו יתיישבו אצלנו", הוא מספר. "האנשים הללו הם מלח הארץ. באותה עת עסקנו בהרחבה, ואני אמרתי שיום אחד יקום כאן בית כנסת. האנשים שיגורו בפרויקט החדש יצטרכו בית כנסת, ואנחנו צריכים לספק להם אותו".

ההחלטה עברה בקלות? בכל זאת, זה יישוב של התק"ם. "היו התנגדויות. אחד התושבים התבטא ברוח המקום: 'על גופייתי. זה יתחיל בבית כנסת, וימשיך בחסימת כבישים ואיסור על הבערת אש בשבת'. אבל ההחלטה עברה ברוב מכובד ולא על חודו של קול". גדעון שלח: "אני אדם חילוני למהדרין, ואינני מבקר כלל בבית הכנסת. אני מאמין באנשים. זו החולשה שלי. אני אופטימי ואני נאיבי, ואוהב אנשים".

שלח מספר כי הוא עצמו בחר שלא להשתתף בהצבעה, אך הוביל החלטת פשרה כי בית הכנסת לא ימומן מכספי הקיבוץ, וכי לא תהיה בו הפרדה מגדרית. או במילים אחרות: לא תהיה עזרת נשים.

שדה נחמיה החליט על הקמת בית כנסת, מבלי ליטול אגורה מכספי הקהילה. לוואקום הזה נכנסו הרב שלמה רענן וארגון "איילת השחר". רענן הוא דמות חריגה בעולם החרדי. הוא עוסק ב"קירוב", ולא ב"החזרה בתשובה" קלאסית. כך, יזם לימודי "חברותא" באמצעות הטלפון בין דתיים וחילוניים.

הנוסע בכבישי הצפון רואה שלט ובו שמו של ישוב "שדה נחמיה", קיבוץ באצבע הגליל בצפון עמק החולה כ-5 ק"מ ממזרח לקריית שמונה. הקיבוץ הוקם בשנת 1940 על ידי עולים מאוסטרירה, צ'כיה והולנד (אשר השתייכו לתנועת הנוער המכבי הצעיר), על אדמות שנקנו מהכפר הערבי א-דווארה. הקיבוץ נקרא על שם נחמיה דה לימה, ציוני הולנדי, שהיה יושב ראש ההסתדרות הציונית ההולנדית בשנים 1912-1918, ויו"ר קק"ל (קרן קיימת לישראל) בשנים 1919-1922.

הקיבוץ, המשווין לתנועה הקיבוצית המאוחדת, הוקם על ידי קבוצת "חוליות" של יוצאי הולנד שעברה הכשרה בזכרון יעקב ולאחר מכן באזור נטעים-נס ציונה. במהלך שנות ההכשרה הצטרפו אליהם עולים מצ'כיה וקבוצה של גורדוניה מווינה. כשבוע לפני חנוכה של שנת תש"א, סוף 1940, עלו על הקרקע, שנרכשה על ידי הקרן הקיימת, שבעה מחברי הקבוצה, ללא שהיה להם אישור של המוסדות המיישבים.

היישוב נקרא בתחילה "כפר נחמיה", על שם נחמיה דה-לימה, שהיה מנהיג ציוני בהולנד. ביוני 1941, נתקבל אישור המוסדות המיישבים על היאחזות קבוצת חוליות במקום ואז שהו בו 30 איש. שאר חברי הקבוצה עדיין שהו בנטעים. בשנת 1944, נקבע השם הרשמי של היישוב - "שדה נחמיה". במשך 80 שנים פעל הקיבוץ ובו מפעלים כמו "חוליות", תיירות לאורך הירדן ועוד.

כמו דברים רבים במדינת ישראל, גם כאן צמח החיבור המבטא את הרוח האמיתית של ישראל סבא. וכך תיאר זאת כתב YNET יהדות:

בשנת 1940 נוסד קיבוץ שדה נחמיה המשווין לתנועה הקיבוצית המאוחדת, ושמונה עשורים שרד ללא בית כנסת בשטחו. אבל בשנת 2014 נהרגה תמר אריאל, הנווטת הדתייה הראשונה בצה"ל, במהלך טיול בנפאל - ומותה יצר מעגלים רבים. אחד מהם, הוא בית כנסת בקיבוץ החילוני.

אריאל, צעירה דתייה מקיבוץ משואות יצחק, הייתה השראה עבור בנות דתיות, והשפיעה גם על אחד ממפקדיה, אל"מ ישי שלח מקיבוץ שדה נחמיה. אביו, גדעון, בן למייסדי הקיבוץ הנמצא כבר בשנות ה-80 לחייו, היה ה"פרויקטור" שהתבקש להרים את המיזם. "אני אדם חילוני למהדרין, ואינני מבקר כלל בבית הכנסת", הוא אומר, "אבל אני מאמין באנשים. זו החולשה שלי. אני אופטימי ואני נאיבי, ואוהב אנשים".

בסמוך לקיבוץ שדה נחמיה נמצאת גם נקודת החיבור של הבניאס החצבני והדן. מכאן, הם זורמים ביחד באפיק משותף של נהר הנקרא "ירדן".

את הירדן הזה היו צריכים לחצות הכהנים שהלכו לחפש את האש שנגנזה על ידי ירמיהו. גם שבטי ישראל חצו את הירדן. כך גם שדה נחמיה. כאשר חוצים את הירדן, ונכנסים לתוך ארץ ישראל, אפשר לקחת מים ולהפוך אותם לאש, כמו שעשה נחמיה, ובכך להביא להשראת שכינה בירושלים ובמקדש.

ואפשר, להקים בית כנסת, בקיבוץ חילוני, על שם נווטת דתיה, שנהרגה כשסייעה לחבר במצוקה. ירושלים- בירת ישראל, עיר שעושה את כולה חברים, עיר שעושה את כולם מחוברים. וביום העצמאות נאחל לעצמנו שאכן נזכה ונצליח לחבר את הכל ואת כולם.

עם ישראל חי

נשים וגברים, שבהם משתתפים כיום כ-20 אלף בני אדם המשוחחים על יהדות. אבל את עיקר פעילותו הוא מקדיש לבתי הכנסת.

עד כה, היה הארגון שלו מעורב בבנייתם של לא פחות מ-65 בתי כנסת ביישובים ובקיבוצים שבהם לא נישא ה"קדיש" ולא נאמרת המילה "אמן". בימים הנוראים הוא מארגן למעלה ממאה מניינים נקודתיים נוספים בקיבוצים וביישובים הישראליים, מצפון ועד דרום.

אתם לא מיסיונרים? בונים בתי כנסת ביישובים חילוניים? "אנחנו בשנת 2021. גם אם מאוד תרצה לא תוכל לכפות על אדם כלשהו דבר שהוא לא מעוניין בו. בכל עשרות הקיבוצים הללו סייענו רק לפי פנייה שהגיעה אלינו".

הקיבוצניק הוותיק והחילוני החליט לצאת עם הרב לחו"ל, ולגייס כספים עבור בית הכנסת – שבו לא יבקר. את המסע שלו תיעד במאמר שנשא את השם המאתגר: "שנורר בסנדלים": "עבורי היה מסע ההתרמה חוויה אנתרופולוגית מרתקת. לרענן הייתה זו עבודת פרך. כבר 17 שנים הוא מתזז בין שלושה טלפונים ניידים, קובע פגישות ומנווט את רכבו השכור בנבכי הכרך", כתב. "הרב שלמה רענן הוא ה'דון קישוט' שלי, אני כולה סנצ'ו-פנצ'ו, שנורר בסנדלים, בהופעת בכורה עולמית... מה כבר ביקשתי, מרשרשים".

המרשרשים הגיעו, ובית הכנסת המפואר על שמה של הנווטת הדתיה קם והיה. החששות שמא הוא יהפוך את הקיבוץ למאה שערים, התבדו, אך גם תפילה מעורבת לא מתקיימת. "בנינו את בית הכנסת כמבנה עגול יחד עם הנשים, כתף אל כתף", אומר הרב רענן, "כך שאין כל סיבה שהן לא יישבו איתנו. לצד זאת, האנשים שמתפללים היום בבית הכנסת רואים חשיבות בהפרדה - אז מי אנחנו שנשנה להם את סדרי המקום? מצד שני, עמדתי על כך שהמחיצה תעמוד על גלגלים".

הקיבוץ לא השתנה?

"בית הכנסת לא שינה את הקיבוץ, אבל הוא אחד מתוצרי השינוי שעברו על הקיבוץ", אומר שלח. "תופעת ההרחבה ששוטפת את הקיבוצים שינתה את הקיבוץ. אי אפשר להתעלם מהתמורות שחלו בעקבות ההפרטה, שהובילו להכלת השונה, ולהבנה שאורחות החיים שעליהם הורגלנו לא בהכרח ימשיכו איתנו לנצח. מלבד מקומיים שחוזרים בתשובה – בקיבוץ שלנו או בקיבוצים אחרים – ישנם גם תושבים חדשים בהרחבה, שהרעיון הזה מוצא חן בעיניהם. בית הכנסת, אם כן, לא הפך לקטליזטור ששינה את פני הקיבוץ, אך ללא ספק הוא אחד מהפירות של מה שעובר על הקיבוצים בעשרות השנים האחרונות".

בברכת שבת שלום ומבורך – חגי עמיצור

לקבלת הדף במייל היכנסו לקישור <https://lp.vp4.me/fw3x>